

1865.

13. janúar.

konunglega heilbrigðisráði um þetta mál, segir meðal annars á þessa leið: Þar sem beiðendurnir bera það fyrir, að þorskalýsi það, sem vanalega er verzlað með, vanti mikið á að vera eins hreint, og það ætti að vera, því það sè opt væmið og ramt og þráabragð að því, svo að menn, sem hafa veika meltingu, þoli það ekki, þá er þetta ranghermt um það lýsi, sem búið er til í Noregi, aðflutt hingað frá Kristjáníu og Björgvin og selt hér, því það lýsi er ágætt og hefir engan af þeim göllum, sem getið er um í bænarskránni. Sama er að segja um þá athugasemd beiðendanna, að það þangaðtil fyrir skemmstu hafi verið almennt álit manna, að mest væri af jóð-, klór- og brómefnum í dökkva þorskalýsinu, og því sè lyfsölumönnum í flestöllum læknislyfjaskrár (*Pharmacopoe*), og eins hinum dönsku, boðið að hafa þá lýsistegund; en í læknislyfjaskránni dönsku frá 1810 segir gagnstætt þessu, að lýsið eigi að vera: *colore aureo vel flavescente* (með gullslit eða gulleitt) og í læknislyfjaskránni frá 1850 eru ekki tekin fram nein einkenni á því. Í Noregi eru menn öldungis hættir að hafa aðferð þá, sem skýrt er frá í bænarskránni, en það er að bræða lifrina yfir opnum eldi. Í Noregi nota menn vatnsgufu eða vatnsbad í kötlum með tvöföldum botni, enda væri öldungis tilgangslaust og rangt að bræða lýsið í tinþönnum, glerkerum eða tinuðum koparkötlum, þar sem járnílát eru langtum betri.

Með því þessu er þannig varið, finnst dómsmálastjórninni ekki vera ástæða til að veita það, sem um er sókt, og eruð þér, herra stiptamtmaður, beðnir um að kunngjöra þetta Hjaltalín jústitsráði.

18. janúar.

10. Bréf dómsmálastjórnarinnar til fjárstjórnarinnar, um fjárhagsaðskilnað Íslands og Danmerkur.

Í bréfi dagsettu 10. júlímán. f. á. hefir fjárstjórnin látið í ljósi álit sitt um aðskilnað á fjárhag Íslands og konungsríkisins og um fyrirkomulag á fjárhag Íslands, sem um er rædt í bréfi

dómsmálastjórnarinnar dagsettu 27. aprílmán. 1863¹⁾, og sem byggt er á uppástungum þeim, sem gjörðar hafa verið af nefnd þeirri, sem sett var með konunglegri umboðsskrá frá 20. septembermán. 1861, einkum uppástungum hins fyrsta minni hluta.

1865.
18. janúar.

¹⁾ Þetta bréf er svolátandi:

Eins og fjárstjórninni er kunnugt kom út frá dómsmálastjórninni 20. septembermán. 1861 konungleg umboðsskrá til Tschernings ofursta, Stephensens etazráðs og stjórnardeildar foringja, Bjerings prófessors, Nutzhorns etazráðs, sem þá var skrifstofuforingi en nú stjórnardeildarforingi og Jóns Sigurðssonar skjalavardar, um að ganga í nefnd, til þess að segja álit sitt og gjöra uppástungur um fyrirkomulag á fjárhagssambandinu milli Íslands og konungsríkisins.

Eins og sjá má á álitsskjali nefndarinnar, er fylgir með bréfi þessu ásamt fylgiskjölum, voru allir nefndarmenn ásattir um, að það væri mjög gagnlegt, að fjárhagur Íslands væri adskilinn frá fjárhag konungsríkisins, og voru 4 af nefndarmönnum (Tscherning, Stephensens, Bjerring og Nutzhorn) á því máli, að Ísland hvorki nú geti lagt fram svo mikið fé, sem þarf til að framkvæma stjórn landsins m. m., nè heldur muni bráðlega verða fært um það og þess vegna beri, þegar fjárhagsaðskilnaðurinn á sér stað, að veita því hæfilegt fé til þessa. En aptur á móti álitur hinn 5. nefndarmaður, Jón Sigurðsson, að Ísland eigi nægileg efni, ef því ekki sé synjað um sanngjarnlega metnar bætur fyrir hinar sérstaklegu þjóðeignir þess, er það hafi misst, og fyrir of miklar álögur, sem á það hafa verið lagðar með verzlunareinokuninni; eptir reikningi hans á endurgjald þetta að vera fólgið í fêbótum, er svari til árgjalds að upphæð 119,724 rdl. 92 sk., og sem greiða ætti úr sjóði konungsríkisins, en að Ísland fyrst um sinn eigi að leggja 20,000 rdl. árlega til almennra ríkisþarfa af árgjaldi þessu.

Dómsmálastjórnin hlýtur að vera nefndinni samdóma um það, að það væri æskilegt, að fjárhagur Íslands væri adskilinn frá fjárhag konungsríkisins, og það er hvorttveggja, að þetta hefir verið viðurkennt bæði af hálfu ríkisþingsins og alþingis, enda liggur það svo í augum uppi, þegar litið er á málið sjálft og á hin heillaríku áhrif, sem adskilnaðurinn efalaust mun hafa á framfarir Íslands í líkamlegu tilliti, að vör verðum að álita það óþarft, að sýna nákvæmar fram á, hversu gagnlegur adskilnaðurinn hlýtur að vera. Dómsmálastjórnin verður enn fremur að vera samdóma meiri hluta nefndarinnar um það, að það sé öldungis nauðsynlegt, að Íslandi sé veitt tillag til að standast gjöld sín, og skal viðvikjandi því,

1865.

Leyfum vèr oss nú að fara nokkrum orðum um það, sem 18. janúar. fjárhagsstjórnin hefir sagt um þetta mál.

Um hinn íslenska styrktarsjóð (kollektuféð) leyfum vèr oss að

sem Jón Sigurðsson hefir sagt um, að Ísland eptir því sem hann hefir ráð fyrir gjört, þurfi engan styrk, skýrskotað til þess, sem hér á eptir mun verða sagt þaradlútandi. Um stærð tillagsins hafa nefndarmenn ekki getað komið sér saman um neina sameiginlega uppástungu, heldur hafa tvær ólíkar skoðanir komið fram. Tveir nefndarmenn (Tscherning og Stephensen), sem vèr hér á eptir til mála-styttlingar munum kalla hinn fyrsta minni hluta, hafa sumse stungið uppá, að Íslandi sé greiðt úr sjóði konungsríkisins 29,500 rdl., sem ávarandi árgjald, og 12,500 rdl. sem bráðabirgðartillag, er að 10 árum liðnum eigi að fara minnkandi um 500 rdl. á ári, þannig að það að 35 árum liðnum hætti að fullu og öllu. Aðrir tveir nefndarmenn (Bjerring og Nutzhorn) — hinn annar minni hluti — hafa stungið uppá, að konungsríkið greiði Íslandi fast árgjald 12000 rdl. að upphæð og 30,000 rdl. sem bráðabirgðartillag, er að 6 árum liðnum fari minnkandi um 2000 rdl. á ári, og hætti þá alveg að 21 ári liðnu.

Víðvikandi ástæðum þeim, sem hafa verið tilfærðar fyrir uppástungunum, skal vísað í hin sérstaklegu álitsskjöl, sem eru meðal fylgiskjalanna, og eru auðkennd „nr. 1“, „nr. 2 a og b“ og „nr. 3 a og b“, og skal þess getið, að uppástunga sú, sem Jón Sigurðsson — hinn þriði minni hluti — hefir komið fram með, er byggð á svo einstrengislegum og röngum skilningi á öllu því, sem snertir stöðu Íslands, og yfir höfud að tala svo löguð, að það getur ekki verið umtalsmál að leggja hana til grundvallar, þegar málefni þetta er leidd til lykta. Vèr skulum því einasta skýrskota til þess, sem hinir nefndarmennirnir, einkum hinn annar minni hluti, hafa komið fram með þar að lútandi, og má þarvið bæta, að uppástunga þessi að mestu leyti er byggð á ímynduðum grundvelli, það er að segja á því, hvað Ísland hefði átt, ef vissar stjórnarráðstafanir (jardasalan) ekki hefðu verið gjörðar, þar sem heimað er, að bæturnar fyrir hinar seldu kóngsjarðir og stólsjarðir skuli ákveðnar eptir afgjeldinu af jörðunum, meðan þær voru enn óseldar, þó svo, að afgjöldin séu metin eptir því verðlagi, sem nú er. Þaradauki er farið fram á, að bæturnar fyrir kóngsjarðirnar séu reiknaðar ekki eptir þeim tekjum, sem fengust af jörðunum, þegar þær voru seldar, heldur þegar þær voru teknar undir krónuna eptir íslenskri jarðabók frá 1579 (sjá reikning þann, sem fylgir með athugasemdum Jóns Sigurðssonar, dags. 23. októbrmán. 1861), en fyrir stólsjarðirnar er aptur á móti

vísa til þegnlegrar uppástungu, sem í eptirriti fylgir bréfi þessu, dags. 5. maímán. 1857, og er þar ítarlega skýrt frá því mál-efni. Krafa sú, að sjóð þessum sé skilað aptur, er einkum

1865.
18. janúar.

ekki heimitað meira en tekjur þær, sem af þeim fengust, þegar þær voru seldar.

Þessar kröfur eru svo lagaðar, að dómsmálastjórnin álitur óþarft að sýna nákvæmar fram á það, að ekki verður fallið á þær. Þó álitum vér réttast að geta þess um sölu jarðagóðsins yfir höfuð að tala, að hún hefir ávallt farið fram eptir uppástungu yfirvalda þeirra á Íslandi, sem hlut áttu að máli, og að, auk þess að sèð hefir verið um, að ríkissjóðurinn ekki biði neitt tjón við söluna, hafa menn og haft það fyrir augum sér, sem hefir þótt miklu varða, að styðja að því, að sjálfseignarbændur fjölguðu á landinu, og hvað sérstaklega snertir söluna á stólsgóðunum, sem einkanlega hefir verið haft á móti, þá má eigi gleyma því, að hún fór fram eptir uppástungu nefnda, er skipaðar voru til að ihuga og segja álit sitt um, hvað hagfelldast væri í því efni, og sèst það einkum af ástæðunum fyrir konungsbréfi 29. aprílmán. 1785, að nefndarmenn hafa allir verið á eitt sáttir um að ráða til, að Skálholtsstólsgózin væru seld. Hið sama var og um söluna á Hólastólsjörðum, sjá kansellibréf 13. októbermán. 1801; en á hinn bóginn fóru skóðanir manna í ýmsar áttir um það, hvort réttara mundi að leggja niður skólann á Hólum og steypa honum saman við skólann í Reykjavík, eður að halda honum áfram og flytja hann á Akureyri. Þannig viðurkenndu allir á þeim tímum, að salan á jörðunum væri skólanum í hag, og þarvið bættist sérstaklega sú ástæða um Skálholtsstóls jarðirnar, að biskupssetrið sjálft og að nokkru leyti einnig hinar stólsjarðirnar höfðu skemmt svo mikið af eldgosi, að ísjárvert þótti að láta skólann og biskupsstólinn vera framvegis í Skálholti.

Hvað uppástungu hins annars minni hluta snertir, sem gjörir minnstar kröfur gegn ríkissjóðnum, er það álit dómsmálastjórnarinnar, að tillag það, sem þar er stungið uppá, og að mestu leyti er bráðabirgðartillag, muni ekki verða nægilegt. Vér skulum um það efni sérilagi taka fram, að jarðir þær, sem skólarnir á Íslandi áttu, og sem voru álitnar nægilegar til þarfa þeirra, hafa seinna verið teknar frá þeim og seldar, og hefir andvirðið runnið inn í ríkissjóðinn. Af þessu leiðir, að útgjöldin handa skólunum hafa síðan verið greidd úr ríkissjóðnum. Að vísu voru gjörðir upp reikningarnir milli skólans og ríkissjóðsins árið 1834, og var síðan ákveðið með konungsráðgjöf 12. aprílmán. 1844, að skólanum

1865. byggð á því, að fè þetta sè í raun og veru geymslufè, sem ekki
 18. janúar. hafi mátt eyða af, en konungsúrskurður dags. 29. marzmán.
 1786 ber með sèr, að fè þetta enganveginn var sett í ríkis-

skyldu veittir 5,380 rdl. á ári sem jafnvirði hinna seldu jarða, en þarèð fè þetta ekki hrökk til eptir því sem þarfir skólans uxu, hefir það, sem þurft hefir fram yfir bæði handa skólanum og handa prestaskóla þeim, sem seinna hefir verið stofnaður í Reykjavík, verið veitt úr ríkissjóðnum, svo að gjöldin handa skólunum nú eru um 18000 rdl. auk launaviðbótar eptir kornverði. Ef að Íslandi nú væri fengið í hendur að annast skólana framvegis, og um leið einungis veitt fè það, sem fyr var um getið, 5,380 rdl. á ári, liggur það að vorri hyggju í augum uppi, að Íslandi með því yrði lögð byrði á herðar, sem það ekki gæti risið undir. Hvað bæturnar fyrir hinar seldu kóngsjarðir snertir, þá gæti það haft ískyggilegar afleiðingar í för með sèr, ef þær væru veittar. Að visu eru afgjöldin af kóngsjörðum þeim, sem enn eru óseldar, taldar meðal tekja Íslands, og menn hafa ráðið af því, að leigurnar af andvirði þess hlutans, sem seldur hefir verið, ætti þá einnig að renna inn í hinn sérstaklega sjóð Íslands, þegar búið væri að aðskilja fjárhag þess frá fjárhag konungsríkisins, en þessi ástæða er enganvegin einhlit og það því sidur, sem það sjálfsagt er vafasamt, hvort að það í raun og veru er rétt, að skoða afgjöldin af hinum óseldu kóngsjörðum sem sérstaklegar íslenzkar tekjur.

Það sem mestu vörðar er samt það, að Ísland án alls efa yrði að álita sèr ófært að ganga að þeim kostum, sem sá minni hluti nefndarinnar, er hér er um rædt, hefir stungið uppá. Þegar launaviðbætur þær, sem nýlega hafa verið veittar, og eptirlaunin eru tekin til greina, er mismunurinn á gjöldum og tekjum Íslands nú sem stendur um 40,000 rdl. Með því að ekki eru tilfærð á ríkisreikningi Íslands önnur gjöld en þau, sem álita má að ekki verði hjá komizt, mun ekki verða audið að færa þau niður; en aptur á móti mun sjálfsagt bráðlega verða þörf á að hækka þau, svo að ýmsar ráðstafanir verði framkvæmdar, sem álita má mjög nauðsynlegar. Hinn fyrsti minni hluti nefndarinnar hefir á hinn bóginn sýnt fram á, að engar líkur sèu til, að tekjurnar muni aukast í bráð, svo nokkru muni, og það er því mjög líklegt, að svo mundi fara, að alþingi mundi heldur kjósa, að það fyrirkomulag, sem nú er, haldist óbreytt, en að ráðast í að taka að sèr fjárhag Íslands með ónógum efnum. Skipulag það, sem nú er, mun samt innan skamms reynast mjög svo óhentugt. Ef ekkert samkomulag kemst á, mun framvegis, eins og nú, komið með umkvartanir frá Íslands hálfu yfir því, að ástandi því, sem nú er, sè mjög ábótavant,

1865.

18. janúar.

skuldasjóðinn í þeim tilgangi, að það ætti að geyma það um aldur og æfi, heldur til þess að það væri geymt og ávaxtað fyrst um sinn, þangað til því yrði varið á þann hátt, sem til var ætlað,

og krafist verða, að veitt sé fé til nýrra ráðstafana, sem álita megí nauðsynlegar landinu til framsara, og það jafnvel fastlegar en hingað til, þar sem bæði Íslendingar hafa sarið sér hægar á seinni árum vegna þess, að búizt hefir verið við breytingu á fjárhagssambandinu, og stjórnarráðið hinsvegar hingað til hefir haft þar gilda ástæðu til þess að fara ekki fram á, að veitt sé meira fé handa Íslandi en ekki verður hjá komizt. En framvegis mun veita erfitt að neita kröfum um, að veitt sé meira fé, og hinsvegar er það náttúrlegt, að ríkisþingið sé ófúst á að veita mikið fé, meðan tekjurnar ekki geta aukizt.

Það er einkum af þessum ástæðum og vegna þess, hvernig fara mundi, ef tillag það, sem veitt væri, reyndist ónógt, að hinn fyrsti minni hluti nefndarinnar ekki hefir getað fallizt á uppástungu hins annars minni hluta, þar á móti heldur hann, að ef að málefni þessu er ráðið til lykta á þann hátt, sem hann hefir stungið uppá og getið er um hér að framan, muni báðir málspartar hafa hag af úrslitunum.

Ef málefnið fyrst og fremst er skoðað frá hálfu konungsríkisins, þá er svo komið, að ríkisþingið á ekki hægt með að skorast undan að leggja til það sem á vantar til nauðsynlegra þarfa Íslands. Þarfinnar munu, eins og vikið er á hér að framan, alltaf verða meiri og meiri, svo að ekki verður hægt að hafna kröfum þeim, sem af þeim leiða, en á hinn bóginn munu tilraunir til að koma á nýjum tekjugreinum mæta mótspyrnu af Íslendinga hálfu, sem erfitt mun veita að yfirbuga. Ef að málinu er ráðið til lykta á þann hátt, sem hér er stungið uppá, kemst ríkissjóðurinn hjá að greiða meira tillag, en hann greiðir nú, og en hann hlýtur að greiða fyrst um sinn, og ef að bráðabirgðartillagið smátt og smátt er fært niður og hættir alveg að 35 árum liðnum, má fullyrða, að það sem konungsríkið leggur í sölurnar með því að veita Íslandi hið fasta árlega tillag, sem stungið er uppá, er miklu minna, en það, sem það ekki gæti komizt hjá að leggja í sölurnar, ef það fyrirkomulag á fjárhagssambandinu, sem nú er, heldist. Í öðru lagi mun Ísland hafa þann hag á aðskilnaði með þessum kjörum, að það fær efni í hendur til þess að skipa fjármálefnum sínum á þann hátt, sem alþingi áliti haganlegastan. Það er líka mjög svo æskilegt, að Ísland sé gjört svo úr garði við aðskilnaðinn, að það ekki einungis sé ekki hætt við, að Ísland neyðist til að hverfa aptur til þess að leita hjálpar hjá konungsríkinu, heldur að líkindi

1865. þegar það var gefið, það er að segja til þess að hjálpa þeim, sem urðu fyrir tjóni í jardeldinum, og að það því mátti taka á því smátt og smátt, þegar þurfa þótti. Það virðist því að

séu til, að það framvegis með skynsamlegri sparsemi og með því smátt og smátt að auka tekjur sínar verði fært um að koma á endurbótum þeim, sem þörf er á, og stjórnin ekki getur framkvæmt, eins og nú er ástætt.

Vér verðum öldungis að fallast á uppástungu þessa minni hluta nefndarinnar um, að veitt sé talsvert fast tillag, því ef að Ísland ætti ekki slíkan fastan sjóð, sem það ætti vísan, hvernig sem færi, gæti það, ef eitthvað óvænt bæri að höndum, sem mjög er hætt við eptir landsháttum á Íslandi, komizt í kröggur, sem það ekki gæti komizt úr aptur, eptir að það hefði misst athvarf það, sem það hefir alltaf haft, þar sem konungsríkið er, þegar það hefir ratað í miklar og óvæntar raunir; og ef að svo færi, að esnahagur Íslands kæmist í svo gott horf, að það gæti látið í tæ tillag til almennra ríkisþarfa, þá er það edlilegt og rétt, að Ísland upp frá því, eins og þessi minni hluti nefndarinnar hefir vikið á, greiði sanngjarnlegt tillag til þeirra, og verði þá um leið hluttakandi í fulltrúðþingi því, sem hefir umráðin yfir þeim.

Einnig virðist að vorri hyggju vera ástæða til að hafa tillit til hinnar langvinnu verzlunareinokunar, þegar ákveðið er tillag það, sem veita á Íslandi, þar sem álíta má, að einokunin hafi tálmað fyrir framförum landsins og sé orsök í, að velmegun þess nú er á lægra stigi, en hún að líkindum hefði verið, ef verzlunin hefði verið frjalsari. Því þó að það geti ekki verið umtalsmál að fara að einsög hinn 3. minni hluti nefndarinnar hefir stungið uppá, það er að segja að tiltaka vissa upphæð sem bætur fyrir það óbeinlínis tjón, sem verzlunareinokunin hefir ollað Íslandi, þá er víst um það, að full orsök er til að sanngjarnlegt tillit sé haft til þessa atvris.

Dómsmálastjórnin fær því ekki betur sæð, en að uppástunga hins fyrsta minni hluta nefndarinnar sé að öllu leyti bezt til þess fallin að vera lögd til grundvallar, þegar málið verður rædt framvegis, og á þá að vorri hyggju að fara svo að, að það sé fyrst lagt fyrir alþingi einsög álitsmál því til ihugunar, og síðan fyrir ríkisþingið eins og frumvarp til laga um að samband það, sem hingað til verið hefir milli fjárhags konungsríkisins og Íslands, skuli vera á enda.

Þess skal enn getið, að dómsmálastjórnin hlýtur að fallast á álit það, sem meiri hluti nefndarinnar hefir látið í ljósi um hinn íslenska kollektusjóð í hinu öðru niðurlagsatriði aðalálitsskjalans, og

1865.

18. janúar.

vera vitaskuld, að endurgjalda átti úr kollektusjóðnum fé það, sem borgað hafði verið fyrirfram úr ríkissjóðnum til þessa áforms, og þó að það væri ekki endurgoldið hvað eptir, virðist engin ástæða vera til fyrir það að synja um endurgjaldið, þegar útkljáð var um skuldaskipti ríkissjóðsins og ríkisskuldaskjóðsins.

Þarsem fjárstjórnin mælir fram með því, að allar þær tekjur skuli renna inn í sjóð Íslands sem sérstaklegar tekjur, er hingað til hafa verið taldar Íslandi í fjárhagslögunum, þá er dómsmálastjórnin því öldungis samdóma, og það því fremur sem það er samkvæmt því, sem allir nefndarmenn hafa stungið uppá í 5. tölulið. Aftur á móti voru nefndarmenn ekki á eitt sáttir um það, hvernig fara ætti með nýjar tekjur, sem seinna kunna að verða fyrir skipaðar. Eins og sjá má á 6. uppástungugrein, voru fjórir nefndarmanna á því máli, að allar tekjur af þjóðjörðunum og allir óbeinlínis skattar og afgjöld (einkum af verzluninni), sem seinna meir kunna að verða fyrir skipuð, eigi að renna inn í sjóð Íslands, aftur áleit hinn 5. nefndarmaður (sjá upphaf 6. uppástungugreinar), að ekki eigi að tilfæra hinar nýju óbeinlínis tekjur sem sérstaklegar tekjur Íslands; en þegar þetta er borið saman við það, sem hinn sami nefndarmaður hefir stungið uppá í 5. tölulið, er það ekki öldungis ljóst, hvort hann ætlast til að sama sé um tekjurnar af þjóðjörðunum. Fjár-

að vér viljum sérstaklega vekja athygli fjárstjórnarinnar á hinu áttunda niðurlagsatriði um það, í hvaða formi ákvörðunin um fjártillagið sé gjörð, en að vér ekki álitum vera ástæðu til að svo stöddu að tala frekar um hin önnur atriði, sem drepð er á í álits-skjalinu, með því að það, hvernig réttast sé að haga þeim, að mestu leyti er komið undir því, hvernig aðskilnaðinum á fjárhag konungsríkisins og Íslands verður hagað. Að endingu skal því við bætt, að þó að fjárhagsmálið sé mjög nátengt hinu íslenska stjórnarskipunarmáli, þá hefir dómsmálastjórnin álitid réttast, áður en samið sé frumvarp til stjórnarskipunarlaga handa Íslandi, að heyra álit alþingis um fjárhagsmálið, með því það mál einungis getur komið til umræðu á ríkisþinginu.

Að svo mæltu leyfum vér oss að biðja hina heiðruðu fjárstjórn um, að skýra oss frá álitinu sínu um þetta mál og senda um leið aftur skjöl þau, er fylgja með bréfi þessu.

1865.

18. janúar.

stjórnin hefir ekki sagt neitt sérstaklega um þetta atriði, en einasta nefnt þær tekjur, sem hingað til hafa verið taldar Íslandi í fjárhagslögnum. Það má samt ætla, að hin heiðraða fjárstjórn sé á sama máli um þetta atriði og meiri hluti nefndarinnar, einkum af því hvernig fjárstjórnin hefir farið orðum um, að engin ástæða sé til, hvað Ísland snertir, að gjöra mun á sameiginlegum og sérstaklegum tekjum, enda er það einnig þessu samkvæmt, að fjárstjórnin hefir gjört ráð fyrir, að tollur sá, sem hún hefir stungið uppá, renni inn í sjóð Íslands.

Þarsem fjárstjórnin er mótmælt uppástungu tveggja minni hluta nefndarinnar um, að veita skuli Íslandi sumpart fast árlegt tillag, er ákveðið sé einu sinni fyrir öll, og sumpart bráðabirgðartillag, er fari minkandi smátt og smátt, en í stað þess heldur því fram, að fast tillag sé veitt einungis í 6 eða 8 ár, og að síðan sé á ný ákveðið, hversu mikið tillagið úr því eigi að vera, þá fær dómsmálastjórnin ekki betur sæð, en að þetta fyrirkomulag sé miður haganlegt, enda má gjöra ráð fyrir, að alþingi með engu móti muni láta sér það lynda. Allir nefndarmenn voru á eitt sáttir um það, að það fyrirkomulag, sem nú verður komið á, sé gjört fyrir fullt og allt, og það er efalaust, að Íslendingum mun þykja það atriði í málinu mestu varða, enda virðist full ástæða vera til þess. Ef að veitt er fast ákveðið ævarandi árgjald, fær Ísland fastan sjóð, sem það á alltaf vísan, en að öðrum kosti er það mjög ísjárvert fyrir Ísland að taka að sér umráðin yfir fjárbag sínum og með því afsala sér tillagi því, sem það nú fær úr ríkissjóðnum. Hinn fyrsti minni hluti í nefndinni hefir sérilagi sýnt fram á það, hversu erfitt alþingi muni veita að koma á nýjum tekjugreinum eða að auka þær tekjur, sem nú eru, og á hinn bóginn er hætt við, eptir því hvernig ástatt er á Íslandi (hallæri, jarðeldar og fleira), að það kunni að rata í raunir, sem menn ekki geta búizt við, og sem það ekki getur komizt úr af eigin ramleik, þar sem landsmenn eru svo fáir og fátækir. Til dæmis um þetta má tilfæra fjárkláðann, þar sem veita varð aukahjálp, um 30,000 rdl., úr ríkissjóðnum. En að því slepptu mundi óvissan um, hversu mikið tillag menn gætu búizt við að fá, mjög tálma fyrir framkvæmdum

1865.

18. janúar.

alþingis. Alþingi væri ófært að gjöra ráðstafanir fyrir ókominn tíma, það gæti ekki komið á þeim endurbótum eða ráðizt í þess konar mikilsvarðandi fyrirtæki, sem þyrfti að leggja fê til um langan tíma, t. a. m. að koma á gufuskipaferðum kringum landið, vegabótum, betri póstgöngum og fleiru. Þar að auki mundi þessi uppástunga fjárstjórnarinnar hafa mjög svo slæm áhrif á viðleitni alþingis til að koma á nýjum tekjum; því það er enginn efi á, að allt mundi þá haldast í sama horfinu og nú er, það er að segja, að landsmenn mundu ekki vera fúsir á að leggja á sig nýja skatta, en gjöra sér von um að fá það sem á vantaði frá Danmörku; þeir mundu að líkindum halda, að því meiri tekjur sem fengjust úr landinu sjálfu, þeim mun minna mundi tillagið hêðan verða. Að síðustu er það athugavert, að Íslendingar með þessu móti yrðu undir nokkurs konar umsjón hêðan, sem þeim ekki mundi líka. Það mundi því reka að því, að Íslendingar að svo miklu leyti, sem auðið er, létu allt standa í stað, og leitust við að sýna fram á, að þeir með engu móti gætu verið án sama tillags og að undanförmu.

Að vísu er það eigi alllitið fê, sem Danmörk yrði að leggja í sölurnar, ef veitt væri hið fasta tillag, sem stungið er uppá, hêrumbil 30,000 rdl., en tilkostnaðurinn verður að vorri hyggju ekki minni, ef menn láta það ástand haldast, sem nú er; því að reynslan hefir sýnt fram á, að hversu mjög sem menn leitast við að láta útgjöld Íslands ekki fara vaxandi, hefir ekki orðið hjá því komizt, ef stjórn landsins á ekki að fara hnignandi. Og þó að menn um langan tíma hafi leidd hjá sér mýmörg mikil gjöld, sem alþingi hefir beðið um, hafa samt nú á síðustu árunum bæzt við nokkur ný gjöld, svo að útgjöld Íslands hafa vaxið ekki alllitið, og jafnvel svo mjög, að sú raunin er orðin á, að áætlanir þær, sem hinn fyrsti hluti nefndarinnar hefir gjört, eru oflágar. Til dæmis um það má tilfæra, að hêrumbil 8000 rdl. voru veittir með lögunum frá 19. janúarmán. 1863 til launa- viðbótar handa embættismönnunum á Íslandi, þar sem nefndarmenn þeir, sem nú voru nefndir, ekki höfðu ætlaðt á meira en 5000 rdl.; þar að auki hefir í þessa árs fjárlögum verið veitt ný viðbót, 1600 rdl., við ölmusurnar handa latínuskólanum.

1865.

18. janúar.

Á hinn bóginn verður ekki hjá því komið, að óánægjan verður æ meiri og meiri útaf því, að endurbótum þeim, sem alþingi álitur nauðsynlegar, er sleppt, og það mundi veita mjög erfitt að fá liðsinni alþingis til að leggja á nýja skatta, meðan ekki er búið að aðskilja fjárhag Íslands frá fjárhag konungsríkisins.

Að síðustu skulum vèr um þetta efni geta þess, að þó að vèr hljótum að vera fjárstjórninni samdóma um það, að ekki hafi verið brotið á móti réttindum Íslands með því að selja þjóðjarðirnar og stólsgózin, og að engin gild ástæða sé til að kvarta yfir því, að andvirðið fyrir jarðirnar hafi runnið inn í ríkissjóðinn, án þess að leigurnar hafi verið taldar sem tekjur fyrir Ísland, meðan það fær tillag úr ríkissjóðnum, sem er miklu meira en leigurnar af andvirði hinna seldu jarða, þá verður þó ekki hjá því komið, þegar aðskilja á fjárhag Íslands frá fjárhag konungsríkisins, að hafa tillit til sölunnar, um leið og Íslandi eru fengnar hinar ennþá óseldu þjóðjarðir í hendur til umráða framvegis, eins og sérstök eign þess.

Eptir því, sem nú hefir sagt verið, hlýtur dómsmálastjórnin að vera á sama máli um þetta aðalatriði málsins, og fyr.

Dómsmálastjórnin er samdóma fjárstjórninni um það, að það eigi vel við að hugleiða, hvort og lvernig fá megi meiri tekjur af Íslandi, um leið og rædt er um sjálfan fjárhagsaðskilnaðinn, og það er án efa á góðum rökum byggt, að hin heiðraða fjárstjórn hefir leidd athygli að hinni íslenzku verzlun.

Eptir að búið var að leysa verzlun þessa úr böndum þeim, sem hún fyrrum var hneppt í, virðist ekki lengur vera næg ástæða til þess að láta hana vera lausa við þær álögur, sem goldnar eru hvervetna annarstaðar, einkum toll af vörum þeim, sem annaðhvort eru breinar óþarfavörur, t. a. m. áfengir drykkir og tóbak, eða því sem næst, t. a. m. kaffi og sykur, sem jafnvel verða beinlinis óþarfavörur þegar þeirra er neytt í óhöfi, einsog eigi óvída mun gjört vera, og virðist því síður vera ástæða til þessa, sem verzlunin einkum á síðari árum hefir verið mjög ábatasöm fyrir landsmenn. Það er þó einkum komið undir tvennu, hvort tilætlun sú, sem fjárstjórnin hefir drepit á, verður framkvæmd. Í fyrsta lagi hversu miklum tekjum menn geta

búiðt við af tolli þeim, sem fjárstjórnin hefir stungið uppá, og í öðru lagi hversu mikinn kostnað þyrfti til tollumsjónar þeirrar, sem hafa verður.

1865.
18. janúar.

Fjárstjórnin hefir vísað til bréfs frá generaltollkammerinu dags. 29. febrúarmán. 1848, og er í því gjört ráð fyrir, að tekjurnar af tollinum yrðu hërumbil 22,000 rdl., en kostnaðurinn ekki nema 15,500 rdl. Það liggur nú í augum uppi, að það væri ógjörningur að fara að koma á tollstjórn, þar sem eptirtekjurnar ekki eru meiri. Eptir uppástungu generaltollkammersins átti að leggja aðflutningstoll á þessar vörur.

- Allskonar útlendan baðmullar- og lèreptsvefnað, 7 skilinga á pundið, verða: 3,760 rd. (þ. e. af 51,000 pundum).
- Allskonar áfenga drykki, 2 sk. á pottinn: 11,670 rd. (þ. e. af 373,440 pottum).
- Kaffi, 2 sk. á pundið, 3,740 rd. (þ. e. af 180,000 pundum).
- Allskonar sykur, 1½ sk. á pundið, 520 rd. (þ. e. af 33,000 pundum).
- Allskonar tóbak, 2 sk. á pundið, 2,560 rd. (þ. e. af 122,830 pundum).

Við þessa áætlun er það þó athugavert, að eptir því sem Rosenörn stiptamtmaður skýrði frá, er meira aðflutt af kaffi, og þó einkum af sykri, en gjört er ráð fyrir, og mætti að hans ætlun setja 230,000 pund af hvoru fyrir sig, en aptur hêlt hann, að áætlunin um hinar vörurnar væri hërumbil rétt.

Á lista þann, er fjárstjórnin hefir sent oss yfir vörur, sem fluttar hafa verið frá konungsríkinu til Íslands, hefir fjárstjórnin sett hinar sömu vörutegundir og generaltollkammerið, nema baðmullar- og lèreptsvefnað, en aptur bætt við þrem nýjum vörum, það er segja hampi, járni og köðlum. En með því að þessar þrjár vörutegundir eru nauðsynjavörur, einkum á Íslandi, og að því leyti jafnast við salt og timbur (sbr. bréf generaltollkammersins), virðist eigi vera rétt að leggja skatt á þær, heldur einasta á vörutegundir þær, sem generaltollkammerið hefir talið upp, og jafnvel að sleppa baðmullar- og lèreptsvarningi, eins og fjárstjórnin virðist ætlast til. Það er þessu næst aðgæluvert, að þar sem generaltollkammerið í uppástungu sinni tók tillit til

1865.

18. janúar.

alls þess, sem aðflutt var til Íslands, er á lista þeim, sem hin heiðraða fjárstjórn hefir samið, einasta tilfært það, sem aðflutt hefir verið frá konungsríkinu. Sökum þessa, og af því að sumt hlýtur að vera rangt, sem stendur á listanum, einkum um hversu mikið flutt hafi verið af kaffi og sykri til Íslands árin 1861 og 1862, höfum vér látið semja eptir verzlunarskýrslunum fyrir árið 1863 yfirlit yfir, hversu mikið hefir verið flutt til Íslands þessi ár af þeim fjórum vörutegundum, sem um var rædt. Þegar það nú er borið saman við áætlanirnar í bréfi generaltollkammersins, má sjá, að aðflutningur af tóbaki hefir nokkuð minkað, en að aðflutningur af hinum 3 vörutegundunum hefir farið svo mjög vaxandi, að þar sem tekjurnar af þessum fjórum vörutegundum voru metnar alls 18,490 rd. árið 1845, mundu þær nú, ef sami tollur væri lagður á þær, verða nálega helmingi meiri eða 35,186 rd. 57 sk., og þó að farið sé eptir skýrslu Rosenörns stiptamtmanns, er munurinn samt mjög mikill. Þar að auki virðist eigi þurfa að hika sér við að láta tollinn af brennivíni og öðrum áfengum drykkjum vera 4 skildinga af pottinum, og yxu tekjurnar við það um 6,051 rd. 74 sk., og mætti þá ætlast á, að þær yrðu að öllu samtöldu 41,328 rd. 35 sk. Aftur á móti finnst dómsmálastjórninni efi á, hvort rétt sé að hækka tollinn af hinum vörunum, einkum kaffi og sykri, því að nokkru leyti má skóða kaffi og sykur sem nauðsynjavörur. Þess ber enn fremur að geta, að menn geta ekki fullkomlega reidt sig á verzlunarskýrslurnar, því þær eru búnar til eptir skýrslum íslenzku kaupmannanna, en engin tollumsjón er til þess að geta rannsakað, hvort þær sé réttar. En það er samt nokkurnveginn úreiðanlegt, að ekki hefir verið aðflutt minna, en skýrt er frá, enda má sjá, að munurinn á öllum aðflutningnum eptir verzlunarskýrslunum, og því sem flutt hefir verið hëðan til Íslands eptir skýrslu fjárstjórnarinnar, er ekki eins mikill og við hefði mátt búast, svo mesti hlutinn eptir því er fluttur hëðan.

Hvað þessu næst snertir kostnaðinn við að koma á tollstjórn á Íslandi, þá hafði generaltollkammerið, einsog áður er sagt, ætlast á, að hann yrði 15,500 rd. á ári, að ótöldum vöxtum af 24,000 rd., er þyrftu fyrir tollgæzluskip og áhöld, eður alls frá

1865.

18. janúar.

16 til 17,000 rd., þar sem rentukammerið aptur á móti hafði búizt við, að kostnaðurinn allur yrði 42,000 rd. En við þetta er aðgæzluvert, að nú þyrfti að hafa tollheimtustað á Vestmannaeyjum (smbr. lög 15. aprílmán. 1854, 2. gr.), og þó að mátt hefði láta mann þann (Rosenörn), sem var stiptamtmaður þegar generaltollkammerið bjó til uppástungu sína, hafa á hendi yfirtollstjórnina, þar sem hann hafði sérstaklega þekkingu á tollmálefnum, þá verður ekki við því búizt, að stiptamtmaðurinn almennt hafi þá þekkingu á þeim efnum, sem þörf er á, svo að nauðsyn væri á að skipa tollumsjónarmann, sem yrði látinn hafa alla yfirtollstjórn á landinu, að minnsta kosti yrði ekki hjá því komizt, þegar tollumsjóninni fyrst væri á komið, þar sem Íslendingar eru henni öldungis ókunnir. Til þessa þyrfti þá 2 eða 3,000 rd. Í áætluninni er heldur ekki tilfært neitt fê fyrir endurskoðun á reikningum, nè fyrir að semja hagfræðisskýrslur um tollinn, en það yrði að vera gjört hér, og það er vafasamt, hvort leggja mætti tollebættismönnunum hér á herðar, að hafa borgunarlaust á hendi hina nýju tollafgreiðslu á skipum, sem fara til Íslands, og mundi það að mestu leyti lenda á Kaupmannahöfn.

Eptir því, sem nú hefir sagt verið, má búast við, að kostnaðurinn við að koma á tollheimtu á þann hátt, sem generaltollkammerið hefir stungið uppá, verði ekki minni en 25,000 rdl. Að vísu hefir fjárstjórnin bent á, að nokkuð mundi mega færa niður útgjöld þau, sem tollkammerið hefir ætlaðt á um, en það mun þó vera mjög vafasamt. Bæði generaltollkammerið, rentukammerið og Rosenörn stiptamtmaður hafa verið á því máli, að tollgæzluskipin yrðu að vera aðalundirstaða allrar tollumsjónarinnar, og því verður heldur ekki neitað, að hægt er að flýttja vörur í land á laun, þar sem strendur Íslands eru svo víðáttumiklar og svo langt er á milli verzlunarstaðanna, og má jafnvel ætla, að 4 tollgæzluskip mundu hafa fullt í fangi að stemma stiga við því. Það væri því fremur ástæða til að hafa fleiri en 4 þvílík skip heldur en færri, ef að því yrði við komið vegna kostnaðarins, og það því fremur, sem svo er til ætlaðt, að þau að auki

1865.

18. janúar.

hafi annan starfa á hendi, það er að segja að hafa gætur á fiski-
veiðum útlendra þjóða við Ísland.

Með því að sýslumennirnir nú sem stendur taka við gjöld-
unum af útlendum skipum, sem koma til þeirra 6 kaupstaða,
sem ætlazt er til að verði tolltökustaðir, mætti bera upp þá
spurningu, hvort ekki mætti einnig fela þeim á hendur tollum-
sjónina og tollheimtuna fyrir hæfilega þóknun handa sjálfum
þeim og laun handa aðstoðarmanni, til þess að spara laun handa
sérstökum tollumsjónarmönnum. Þessu mætti að vísu vel koma
við á Vestmannaeyjum, þar sem embættisstörfnir ekki eru mikil,
og sýslumaðurinn vanalega getur verið sjálfur við staddur. En
í hinum 5 kaupstöðunum mundi vera ísjárvert að fela sýslu-
mönnum störf þessi á hendur, með því að þeir opt kynnu að
vera burtu á embættisferðum um hinar víðáttumiklu þinghár
sínar, og einmitt sérílaga um þann tíma árs, sem skipakoman
er mest, og þó að vöruskrár þær, sem skipin eiga að hafa með
sér, gjöri tollumsjónina hægari, getur þó opt verið svo ástatt,
að ekki þurfi allitinn tíma til hennar, svo að hún komi í bága
við hin önnur embættisverk sýslumannanna.

Þó að nú tollálögurnar yrðu eins vægar, og hér er gjört
ráð fyrir, er við því að búast, að þær mundu vekja óánægju
margra landsmanna, þar sem þeir allt til þessa hafa verið lausir
við allan toll, og eins mundi tollafgreiðslan á Íslandi verða til
ekki alllitillar óhægðar einkum fyrir hina inulendu (dönsku)
verzlun. Að vísu er það bót í máli, að tollafgreiðslan á skipum,
sem fara frá höfnum í Danmörku, getur farið fram, þegar þau
eru afgreidd hëðan, því allir þeir, sem ætla að senda skip sín
hëðan beina leið til einhverrar hafnar á Íslandi, munu hafa þá
aðferð; en fyrir þau dönsk skip, sem koma frá útlöndum, og
hingað til hafa getað farið beina leið til allra löggiltra kaupsinna
á Íslandi, verður það ekki alltil óhægð að verða að koma við
á einhverjum af tolltökustöðunum á Íslandi, áður en þau mega
fara inn á aðrar hafnir. Aptur á móti eiga útlend skip, sem
koma til Íslands, eptir þeim lögum, sem nú gilda (smbr. lög
15. aprílmán. 1854, 2. og 3. grein), að koma við á einhverjum
af þeim 6 kaupstöðum, sem um hefir verið getið, áður en þau

1865.

18. janúar.

mega koma á aðra löggilta verzlunarstaði, og fyrir þau yrði því tollafgreiðslan á Íslandi ekki til neinnar sérstaklegrar óhæðar.

Ef að lítið er á alla þá óhæð, sem tollumsjón á Íslandi mundi hafa í för með sér fyrir verzlunina, og á það, að meira en helmingurinn af tekjunum mundi ganga í kostnaðinn, ef hún ætti að vera í nokkurnveginn góðu lagi, og eins á hitt, að þó að tollumsjóninni væri hagað á þann hátt, sem generaltollkammerið stakk uppá, þá yrði ekki hjá því komizt sökum þess, hvernig landslagi er háttað á Íslandi, að tollsvik yrðu í frammi höfð, en af því leiddi bæði síðaspilling, og að tekjurnar rýrnðu, og ef loksins er að því gætt, að álit manna á Íslandi hingað til hefir verið eindregið á móti tollálögum, og að eptirtekjurnar yrðu heldur litlar, einsog áður er sýnt fram á — þá virðist vera ástæða til að íhuga, hvort ekki gætu á annan hátt fengizt hërumbil eins miklar tekjur af íslenzku verzluninni.

Gjald það, sem nú er lagt á verzlunina, en það eru 2 rd. af hverju lestarrúmi, er mjög lítið, og með því fást nú aðeins hërumbil 11,000 rd. á ári. Þó nú þetta gjald væri tvöfaldað, væri það eigi að síður jafnaðarlega mjög hóflegt, einkum þegar að er gætt, að gjald þetta kemur í staðinn fyrir öll skipagjöld. Það mælir enn fremur fram með þessari aðferð, að hún er hin einfaldasta, og að með þessu móti verður komizt hjá allri rannsókn á skipsfarminum. En aptur á móti er sá galli á því gjaldi, þar sem einungis er farið eptir lestatali skipanna, að það kemur afar ójafnt niður, með því það er greidt af öllum skipum, án þess neitt sé tekið til greina, hvers kyns farmur er á þeim — en farmurinn getur verið mjög margvíslegur, og mikill munur á því, hvers virði hann er — og jafnvel af skipum, sem koma með seglfestu til að taka farm. Þó að nú 4 rd. gjald af hverju lestarrúmi að vísu væri hóflegt í flestum tilfellum, verður því eigi neitað, að slíkt gjald væri ósanngjarnt þegar svo væri ástatt, sem nú var um rædt, og hið sama má segja, þó ekki eins fyllilega, um þá farma, sem eru lítils virði, en það á sér einkum stað um timburfarma og að nokkru leyti um kolafarma og saltfarma. Það virðist því vera ástæða til að láta gjald það, sem nú er greidt, og sem eiginlega kemur í staðinn fyrir skipa-

1865.

18. janúar.

gjöldin, vera óbreytt með tilliti til þessara skipa og skipsfarma, en hækka þar á móti gjaldið af öllum öðrum skipsförmum. Generaltollkammerið gjörði og í álitsskjali sínu, því sem fyrir er getið, einmitt áþekkan greinarmun á skipunum eptir farmi þeirra, þar sem það stakk uppá, að af timburförmum skyldu aðeins greiddir 2 rd. fyrir hvert lestarrúm, en af öllum öðrum förmum 5 rd. Gjald það, er á þenna hátt fengist, yrði að vísu nokkuð minna, en ef lestagjald það, sem nú er fyrir skipað, væri tvöfaldað af öllum skipum, en það mundi þó nema 8 til 9000 rd. — Þess ber samt að geta, að uppástunga generaltollkammersins er byggð á þeirri undirstöðu, að komið sé á tollstjórn á Íslandi, og að eini erfðleikinn sé að hafa eptirlit það, sem á þyrfti að halda ef svona væri tilhagað; vör fáum samt sem áður ekki betur séð, en að þeir kraptar, sem fyrir hendi eru, séu nægir til að hafa eptirlit þetta, einkum þegar menn hafa fyrir sér vöruskrár þær, er skip frá útlöndum eiga að hafa meðferðis, og tollseðlana fyrir þau skip, sem koma frá einhverri danskri höfn.

Um leið og lestagjaldið væri hækkað á þenna hátt, væri ástæða til að leggja gjald á brennivínsverzlan og brennivínsveitingar á Íslandi með sama fyrirkomulagi og fyrirskipað er á Færeyjum í lögum 3. marzmán. 1860; því Íslendingar hafa um langan tíma viðurkennt, að ástæða væri til þess að gjöra ráðstafanir á móti brennivínsdrykjunni, sem alltaf fer vaxandi. Þó væri ástæða til að gjöra þá breytingu frá færeysku lögunum, að annaðhvort allar tekjurnar eða að minnsta kosti tekjurnar af sjálfri brennivínsverzluninni ættu að renna inn í ríkissjóðinn (seinni meir sjóð Íslands), með því að ekki eru neinir fátækra sjóðir fyrir hvert amt á Íslandi. Með þessu móti mætti að vorri hyggju fá nýjar tekjur, sem yrðu 9 eða 10,000 rd. af lestagjaldinu og 8000 rd. af brennivínsverzluninni.

Samkvæmt því sem sagt er hér að framan, væri einkum um tvennt að velja, ef færa ætti upp tekjurnar af íslenzku verzluninni, og fengist jafnmikið með hvorutveggja móti. Dómsmálastjórnin er á því máli, að kjósa eigi síðari aðferðina, með því að hún yfir höfuð að tala er miklu einfaldari og hægra að koma

henni við, enda má líka búast við, að Íslendingar mundu ekki veita henni eins mikla mótspyrnu og beinlínis tollálögum. Að síðustu skal þess getið, að ef farið er að á þenna hátt, er ekki loku fyrir skotið, að ekki mætti seinna koma á tollstjórn á Íslandi, þegar allt er komið í betra horf.

Að svo mæltu leyfum vör oss að biðja fjárstjórnina um, að skýra oss nákvæmar frá álitinu sínu, bæði um málefni þetta í heild sinni og sérílagi um þau atriði þess, sem vör höfum farið orðum um hér að framan.

1865.
18. janúar.

11. Bréf kirkju- og kennslustjórnarinnar til stiptsyfirvaldanna á Íslandi, um styrk til forngripasafns.

3. febrúar.

Útaf bænarskrá, sem hingað barst með bréfi yðar, herra stiptamtmaður, og yðar, háæruverðugi herra, dagsettu 27. nóvembermán. 1863, frá Jóni Árnasyni, bókaverði við stiptsbókasafnið á Íslandi, og Sigurði málara Guðmundssyni, um 300 ríkisdala styrk á ári til þess að koma á stofn forngripasafni á Íslandi, skýrði stjórnarráðið frá, að beiddendunum ekki að sinni yrði útvegaður styrkur sá, sem þeir sóktu um. Nú hefir stjórnarráðinu borizt beina leið bænarskrá frá hinum sömu mönnum, og hefir forstjóri hins konunglega forngripasafns ritað skýrslu sína á bænarskrána. Sækja þeir enn á ný um, að þeim verði veittur styrkur til áforms þess, sem um var getið.

Útaf þessu skal yður til vitundar gefið, sjálfum yður til leiðbeiningar og til þess að þér kunngjörðið það, að með því að fjárstjórnin, sem skrifazt hefir verið á við um málefni þetta, enn sem fyr hefir mælt á móti því, að styrkur sá, sem um er sókt, sé greiddur úr ríkissjóðnum, sér stjórnarráðið sér ekki fært að halda lengra út í þetta mál.